

Sygn. akt I ACa 674/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Sobierajski (spr.)
Sędziowie:	SSA Wojciech Kościołek SSO del. Krzysztof Hejosz
Protokolant:	st. prot. sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 8 sierpnia 2013 r. w Krakowie na rozprawie
sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O.
przeciwko (...)2 T. P. i S-ka Centrum (...) Spółce Komandytowej w K.
o zapłatę
na skutek apelacji strony pozwanej
od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Gospodarczego w Krakowie
z dnia 14 lutego 2013 r. sygn. akt IX GC 335/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

I A Ca 674/13

UZASADNIENIE

W pozwie z 7.02.2012r. powód, (...) spółka z o.o. w O., domagał się zasądzenia od pozwanego, (...)2 T. P. i S-ka Centrum (...) Spółka Komandytowa, kwoty 67.374,75 USD, wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od wymagalności poszczególnych kwot składowych oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu podał, iż w ramach prowadzonej działalności strony zawarły umowę, na mocy której powód zobowiązał się dostarczyć pozwanemu kamień z Indii. Pozwany wpłacił umówioną zaliczkę z opóźnieniem. Powód dostarczył cały zamówiony towar, ale pozwany nie zapłacił ceny za część wystawionych z tego tytułu faktur, co też jest przedmiotem żądania pozwu. Nadto powód skorygował część faktur z uwagi na wzrost stawek VAT. Pozwany

nie kwestionował jakości towaru. W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty przedłożył dwa oświadczenia o potrąceniu z 27.07.2011r. i 17.08. 2011r., które powód uznał za bezpodstawne.

W dniu 9 lutego 2012r. Sąd, uwzględniając żądanie pozwu, wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

W sprzeciwie pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, iż powód zobowiązał się dostarczyć kamień w okresie pomiędzy 1 kwietnia i 15 maja 2011r., a tymczasem dostarczył dopiero na początku czerwca. Pozwany zarzucił, iż nienależyte wykonanie umowy przez powoda spowodowało po stronie pozwanego realną szkodę, której wysokości na chwilę sprzeciwu jeszcze nie oszacowano, nie jest jednak mniejsza niż w oświadczeniach o potrąceniu powołanych w pozwie. Ostatecznie pozwany sprecyzował zarzut potrącenia dopiero na żądanie Sądu (k. 104- 6), wskazując, iż potrącił: kwoty 106.779zł i 47.293,50zł jako konsekwencje pism spółki (...) z dnia 25.07 oraz 17.08. 2011r. oraz kwotę 5.607 zł utracony przez pozwanego zysk ze sprzedaży kamienia.

Powód zarzucił, iż wszelkie twierdzenia i dowody złożone po sprzeciwie są sprekludowane w myśl art. 479¹⁴§2 i 479^{14a} kpc. Powód zarzucił iż nie została podana wysokość szkody, a wszelkie dokumenty mające świadczyć o rzekomej szkodzie nie dotyczą pozwanego lecz innej spółki – (...). Pozwany wskazał, iż nie ponosi winy za opóźnienie albowiem zostało ono wywołane przez opóźnienie pozwanego we wpłacie zaliczki, a następnie powodzią w miejscu wydobywania kamienia.

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 14 lutego 2013r. zasądził od strony pozwanej (...)2 T. P. i S-ka Centrum (...) Spółka Komandytowa w K. na rzecz strony powodowej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w O. kwotę 67.374,75 zł dolarów amerykańskich (słownie: sześćdziesiąt siedem tysięcy trzysta siedemdziesiąt cztery 75/100 dolarów amerykańskich) z ustawowymi odsetkami od kwot:

– 14.003,55 dolarów amerykańskich od dnia 10 czerwca 2011r. do dnia zapłaty'

-15.611,55 dolarów amerykańskich od dnia 11 czerwca 2011r. do dnia zapłaty;

-15.761,55 dolarów amerykańskich od dnia 25 czerwca 2011r. do dnia zapłaty;

- 3.578,67 dolarów amerykańskich od dnia 7 lipca 2011r. do dnia zapłaty;

-18.419,43 dolarów amerykańskich od dnia 16 lipca 2011r. do dnia zapłaty;

oraz kwotę 17.932 zł (słownie: siedemnaście tysięcy dziewięćset trzydzieści dwa złote) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok powyższy został wydany w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Strony łączyła umowa handlowa zawarta w dniu 27.01.2011r., w której powód zobowiązał się dostarczyć, za umówioną cenę, kamień wydobywany w Indiach. Kamień był zamówiony w celu realizacji przez pozwanego i podmiot trzeci, (...) spółkę z o.o. inwestycji w R. . Powód dostarczył cały zamówiony towar, a pozwany go odebrał. Termin wykonania zamówienia określono w § 1 pkt 5 umowy ale termin ten nie został dotrzymany przez powoda. Opóźnienie dostawy było wynikiem szeregu zdarzeń w postaci :

- opóźnienia pozwanego w uiszczeniu umówionej zaliczki, które to opóźniło przyjęcie zlecenia w kopalni; (nagranie rozmowy z 31.01.2013r. 00:03:30)

- powodzi w rejonie kopalni, co wpłynęło na opóźnienie w transporcie drogowym, a w konsekwencji w transporcie morskim. Pozwany nie zaprzeczył, iż zaliczkę wpłacił z opóźnieniem w stosunku do terminu wskazanego w § 1 umowy

stron. Powód wystawił pozwanemu między innymi faktury VAT na kwotę łączną 67.374,75 USD, odpowiadającą pozostałej do zapłaty cenie, obliczonej zgodnie z umową stron z 27.01.2011r.

Pozwany nie zapłacił tej części umówionej ceny lecz przedstawił powodowi pismem datowanym na 27.07.2011r.– oświadczenie o potrąceniu kwoty 112.356 zł. tytułem dodatkowego kosztu związanego z koniecznością zakupu płyt granitowych u innego dostawcy oraz pismem datowanym na 17.08.2011r. i oświadczenie o potrąceniu kwoty 47.293,50 zł. tytułem dodatkowych wydatków polegających na zapłaceniu wykonawcom zwiększonego wynagrodzenia związanego z prowadzeniem robót w godzinach nocnych oraz w dni wolne od pracy. Powołane w oświadczeniach dodatkowe wydatki miała ponieść spółka (...) która przedstawiła pozwanemu jedynie odpowiednie oświadczenia z dat 25.07.2011r. i 16.08.2011r.

Powyższy stan faktyczny ustalił sąd I instancji na podstawie dokumentów przedłożonych przez strony i zeznań stron. W zakresie ustaleń faktycznych powód zakwestionował fakt poniesienia przez pozwanego szkody oraz wskazywał na powiązania własnościowe spółek pozwanej i spółki (...) i zarzucał, że za oświadczeniami spółki (...) z 25.07. 2011r. i 16.08.2011r. nie poszły żadne przesunięcia majątkowe. Oznaczało to zdaniem powoda, że nie istnieje wierzytelność potrącona przez pozwanego. W oparciu o przesłuchanie T. P. (2) ustalił sąd I instancji, że nie doszło do żadnego przesunięcia majątkowego pomiędzy jego spółkami: pozwaną i spółka (...), a budowa na którą zamawiał kamień nadal nie jest rozliczona pomiędzy inwestorem a spółka (...).

Sąd nadto oddalił wnioski o przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków, albowiem wyniki przesłuchania stron, a zwłaszcza zeznania za stronę pozwaną wskazały na niecelowość prowadzenia tego dowodu. Nadto świadkowie pozwanego mieli zeznawać na okoliczność rozmiaru prac, które były wykonywane na rzecz P., lecz nadal nie są rozliczone.

W oparciu o te ustalenia uznał sąd I instancji powództwo za uzasadnione w całości.

W wyniku zawartej umowy powód dostarczył cały zamówiony towar, a pozwany go odebrał. Po dokonaniu częściowej zapłaty przez pozwanego, pozostała do zapłaty kwota w wysokości odpowiadającej żądaniu pozwu. Za trafny uznał sąd I instancji zarzut powoda, iż należy uznać za spóźnione w rozumieniu art. 479¹⁴§2 i 479^{14a} kpc, (mającym zastosowanie z uwagi datę wytoczenia powództwa) wszelkie twierdzenia i dowody pozwanego, złożone po sprzeciwie, a dotyczące nowych okoliczności i dowodów. W sprzeciwie wbrew obowiązkowi wynikającemu z tego postępowania pozwany nie wskazał dowodów na powstanie szkody ani nie uzasadnił istnienia wierzytelności zgłoszonej do potrącenia. Dopiero w piśmie procesowym pozwany wyjaśnił, iż kwota szkody, którą przedstawił powodowi do potrącenia odpowiada, tej która miała wynikać z oświadczeń podmiotu trzeciego – spółki (...) których teksty przedstawił pozwany . Nadto w sprzeciwie pozwany nie podał twierdzeń co faktycznych co do kwoty potrąconej, a poprzestał na zgłoszeniu licznych świadków i biegłego. Dopiero na wezwanie Sądu pozwany wyjaśniał jakie okoliczności faktyczne chciał wykazywać świadkami. Natomiast już w pozwie powód zarzucił brak jakichkolwiek wyliczeń potrąceń powoda i brak związku przyczynowego rzekomej szkody podmiotu trzeciego na relacje stron. W oparciu o dowody z dokumentów oraz zeznania stron ustalił sąd I instancji, że powód nie był odpowiedzialny za naprawienie szkody wynikającej z nienależytego wykonania zobowiązania. Opóźnienie dostawy było wynikiem zdarzeń za które powód nie ponosi odpowiedzialności, a które zostały wyjaśnione w zeznaniach w powoda a konkretnie opóźnienie pozwanego w uiszczeniu umówionej zaliczki, które to opóźniło przyjęcie zlecenia w kopalni oraz – powódź w rejonie kopalni, co wpłynęło na opóźnienie w transporcie drogowym, a w konsekwencji i morskim . Z tych względów podniesiony zarzut potrącenia okazał się zdaniem sądu I instancji bezskuteczny również z tego względu, że budowa nie została jeszcze między stronami rozliczona. Potrącenie na które powoływał się w sprzeciwie pozwany nie zatem obejmowały istniejących, wymagalnych należności, a zatem należności powoda objęte żądaniem pozwu nie zostały umorzone i mogą być skutecznie dochodzone.

O kosztach postępowania, na które złożyła się opłata od pozwu, koszty zastępstwa procesowego (7.200 zł) oraz opłata od pełnomocnictwa (17 zł) orzekł sąd na podstawie art. 98 § 1 kpc., oraz § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, obciążając nimi stronę pozwaną jako stronę przegrywającą spór.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, który zaskarżył wyrok sądu I instancji w całości i wyrokowi zarzucił:

- sprzeczność istotnych ustaleń sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym polegającym na przyjęciu ,że powód nie ponosi winy dostarczeniu zamówionego materiału
- naruszenie prawa materialnego przez błędne zastosowanie art. 361 kc i przyjęcie ,że powód swym działaniem nie wyrządził szkody pozwanemu oraz niezastosowanie art. 498 kc i przyjęcie ,że pomiędzy stronami nie doszło do wzajemnego potrącenia wierzytelności.

W uzasadnieniu zarzutów apelacji pozwany przyznał fakt uiszczenia zaliczki na materiał z dwutygodniowym opóźnieniem ale zakwestionował przyjęcie przez sąd I instancji ,że miało to wpływ na termin realizacji umowy oraz podniósł, że w sprawie nie został przekonywującymi dowodami wykazany fakt zaistnienia powodzi w Indiach i jej wpływu na realizację dostawy.

Z powołaniem się na te zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest nieuzasadniona.

Podzielić należy zarzuty apelacji ,że przyjęcie przez sąd I instancji , że powód nie ponosi winy w opóźnieniu w dostawie zamówionego materiału a to z powodu opóźnienia w uiszczeniu zaliczki oraz z powodu siły wyższej wywołanej powodzią w Indiach jest na obecnym etapie postępowania zbyt kategorię i wymaga przeprowadzenia pogłębionego postępowania dowodowego w celu ustalenia istnienia adekwatnego związku przyczynowego między zaistnieniem tych zdarzeń a opóźnieniem w spełnieniu świadczenia wzajemnego przez powoda. Podzielenie tego zarzutu apelacji nie podważa jednak trafności wyroku sądu I instancji gdyż strona pozwana zgodnie z wymogami nałożonymi przez przepis art. 6 kc nie wykazała w niniejszym postępowaniu istnienia wierzytelności z tytułu szkody poniesionej na skutek opóźnienia w spełnieniu świadczenia wzajemnego przez powoda.

Postępowanie w niniejszej sprawie toczyło się przed sądem I instancji wedle przepisów regulujących postępowanie odrębne w sprawach gospodarczych (art. 479/1-479/27) uchylonych z dniem 3 maja 2012 roku ustawą z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego...(Dz. U. Nr 233, poz.1381), a wywołane zostało przez pozwanego wniesieniem sprzeciwu od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym. W myśl art. 479/14 a w zw. z art. 479/14 kpc obowiązujących w dacie wszczęcia postępowania w niniejszej sprawie i mających zastosowanie do jej rozpoznania na podstawie art. 9ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 roku ...(Dz. U. Nr 233, poz.1381) pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty winien podnieść wszelkie zarzuty , twierdzenia i zgłosić wszelkie dowody pod rygorem utraty możliwości ich powoływania w dalszym postępowaniu chyba ,że potrzeba ich powołania powstała w późniejszym czasie. Skoro zatem w sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany powołał się na umorzenie wierzytelności dochodzonej pozwem na skutek złożenia na podstawie art. 498 kc oświadczenia o potrąceniu z nią przysługującej mu wymagalnej wierzytelności z tytułu poniesionej szkody, to w postępowaniu tym winien udowodnić istnienie własnej wierzytelności oraz w sprzeciwie wskazać wszelkie dowody na poparcie swoich twierdzeń w sytuacji gdy z treści pozwu wynikało ,że powód zaprzecza istnieniu tej wierzytelności a w szczególności powstaniu szkody. Oznacza to ,że pozwany poza wymogiem oświadczenia o potrąceniu powinien zindywidualizować swoją wierzytelność, skonkretyzować jej zakres przedstawiony do potrącenia z wierzytelnością powoda, wskazać przesłanki jej powstania, wymagalności i wysokości oraz dowody w celu ich wykazania (por. m.in. wyrok SN z dnia 21 czerwca 2012 roku, III CSK 317/11, nie publik.).

Z lektury sprzeciwu jednoznacznie wynika ,że pozwany nie podołał tym obowiązkom. W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany podniósł tylko ,że powód wykonał umowę po terminie, na skutek nienależytego wykonania umowy co

skutkowało powstanie po stronie pozwanego szkody, której wysokość nie została jeszcze ustalona, ale jest nie mniejsza od podanej w oświadczeniach o potrąceniu. Na okoliczność związane z nienależytym wykonaniem umowy pozwany wniósł o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków nie precyzując bliżej tezy dowodowej, przesłuchania stron oraz dowodu z opinii biegłego sądowego. Trafnie zatem podnosi powód, że po pierwsze pozwany wbrew obowiązki wynikającemu z art. 479/14 a w zw. z art. 479/14 kpc nie wskazał twierdzeń, zarzutów i dowodów uzasadniających potrzebę zbadania istnienia zgłoszonej do potrącenia wierzytelności odszkodowawczej, a po drugie twierdzenia i dowody zgłoszone na zbędne zresztą sprzeczne z art. 479/14 a w zw. z art. 479/14 kpc zarządzenie sądu I instancji są sprekludowane. Idąc tym tokiem myślenia podnieść należy, że nawet twierdzenia i dowody zgłoszone na zarządzenie sądu nie są wystarczające dla wykazania istnienia wierzytelności pozwanego.

Skoro pozwany identyfikuje jak się wydaje swoją wierzytelność jako odszkodowanie za nienależyte wykonanie umowy to powinien wykazać fakt nienależytego wykonania zobowiązania, powstanie szkody oraz związek przyczynowy między nienależytym wykonaniem zobowiązania a szkodą. W przypadku odpowiedzialności kontraktowej z art. 471 k.c. wierzyciela nie obciąża obowiązek udowodnienia winy dłużnika o niewykonaniu bądź nienależytym wykonaniu zobowiązania. Konstrukcja odszkodowawczej odpowiedzialności kontraktowej oparta jest na zasadzie winy domniemanej. W konsekwencji to dłużnika obciąża ciężar udowodnienia, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. Jak podniesiono wyżej poczynione w tym zakresie ustalenia sądu I instancji są zbyt kategoryczne. Niemniej dla zrealizowania się tej odpowiedzialności musi powstać szkoda po stronie poszkodowanego będąca następstwem zachowania dłużnika. Z analizy oświadczeń o potrąceniu dołączonych do pozwu wynika, że szkoda pozwanego to kwota 112.356 złotych z tytułu dodatkowych kosztów zakupu płyt granitowych u innego dostawcy oraz kwota 47.239, 50 złotych z tytułu dodatkowych wydatków na zapłacenie wykonawcom wynagrodzenia za pracę w godzinach nocnych oraz dni ustawowo wolne od pracy, którymi to kwotami obciążył go jego dostawca firma (...). Pomijając podnoszone przez powoda powiązania osobowo kapitałowe między stroną pozwaną firmą (...) należy zauważyć, że oświadczenia powyższe nie zostały poparte jakimikolwiek dokumentami źródłowymi w postaci chociażby faktur nabycia granitu u innego dostawcy, faktur obciążających pozwanego dodatkowymi kosztami wykonania prac itp. Skoro kontrahent pozwanej twierdzi, że posiada roszczenie regresowe względem niej to winien wskazać w tym zakresie dokumenty źródłowe a pozwana przedstawić je sądowi. Wnioski dowodowe pozwanej z zeznań świadków oraz z opinii biegłego są tak ogólne, że nie wiadomo na jakie okoliczności świadkowie mają zeznawać oraz co biegły ma ustalać i w oparciu o jakie wiadomości specjalne. Nadto z zeznań przedstawiciela strony pozwanej wynika, że co do zasady wysokość szkody nie została ustalona oraz, że nie doszło do żadnego przesunięcia majątkowego pomiędzy jego spółkami: pozwaną i spółką (...), a budowa na którą zamawiał kamień nadal nie jest rozliczona pomiędzy inwestorem a spółką (...). Dodatkowo należy podnieść, że o ile pozwany identyfikuje swoją wierzytelność z kosztami nabycia kamienia u innego dostawcy to jego ewentualna szkoda winna być pomniejszona o wartość dostarczonego przez powoda kamienia, który został przyjęty bez zastrzeżeń i znalazł się w majątku pozwanego.

Te okoliczności stanowią o przyjęciu, że trafnie ustalił sąd I instancji iż w niniejszym postępowaniu pozwany nie wykazał powstania po swojej stronie szkody z tytułu nienależytego wykonania umowy przez powoda a tym samym materialnoprawnych podstaw istnienia wymagalnej wierzytelności zgłoszonej do potrącenia a tym samym zarzut ten nie został wykazany.

Te okoliczności skutkowały oddaleniem apelacji na zasadzie art. 385 kpc.

Na podstawie art. 98 § 1 kpc Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 5400 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.